

RIKSDAGENS PROTOKOLL.

1876. Första Kammaren. N:o 6.

Lördagen den 19 Februari 1876.

Kammaren sammanträdde kl. 10 f. m.

Justerades protokollet för den 12 dennes.

Upplästes två läkarebetyg af följande innehåll:

Att ledamoten af Riksdagens Första Kammare, vice 'Härads-
höfdingen A. W. Dufwa sedan den 12 dennes måst till följd af
en strup- och lungkatarr hålla sig inne på sina rum och fort-
farande är af samma orsak dertill tvungen, intygat

Stockholm den 18 Februari 1876.

Adolf Kjellberg,
Med. D:r.

Att Kapitenen m. m. Herr G. F. Burman, som för närvarande
undergår kirurgisk behandling, är tillsvidare förhindrad infinna
sig i Första Kammarens plena, varder härmed på aflagd embetsd
intygadt.

Stockholm den 18 Februari 1876.

Carl Santesson,
Professor.

Upplästes och lades till handlingarne ett så lydande protokoll:

Protokoll, hållet inför t. f. chefen för Justitie-depar-
tementet den 18 Februari 1876.

Bruksegaren Knut Ottonin Ljungqvist hade aflemnat en för
honom den 8 innevarande Februari utfärdad, af ordföranden i
Jönköpings läns landsting underskrifven och med kontrasignation
af landstingets sekreterare försedd fullmakt att för en tid af nio
år från den 21 September 1875 vara ledamot af Riksdagens Första
Kammare; och sedan berörda fullmakt funnits vara i föreskrifven
form utfärdad samt vidare granskats af vederbörande fullmäktige
i Riksbanken och Riksgälds-kontoret utan att desse emot full-
makten framställt någon anmärkning, blef samma fullmakt nu

Första Kammarens Prot. 1876. N:o 6.

godkänd och skulle, på anmälan, till Ljungqvist återställas; hvarjeme protokoll öfver hvad sålunda förekommit skulle Första Kammararen meddelas.

In fidem
G. Rydving.

Företogs val af sex revisorer för deltagande uti innevarande års granskning af Statsverkets, Riksbankens och Riksgälds-kontorets tillstånd, styrelse och förvaltning; och befunnos, efter valförrättningens slut, dertill hafva blifvit utsedde:

Kammarherren Grefve N. M. G. Gyldenstolpe	med 55 röster,
Godsegaren Grefve M. E. A. Lewenhaupt	” 55 ”
Härads höfdingen J. M. Lindgren	” 55 ”
Kaptenen vid Kongl. Flottan G. af Trolle	” 55 ”
Filosofie Doktorn Friherre J. C. Toll	” 54 ”
Disponenten vid Motala Verkstad E. Unge	” 50 ”

Företogs val af tre suppleanter för innevarande års Revisorer af Statsverkets, Riksbankens och Riksgälds-kontorets tillstånd, styrelse och förvaltning; och befunnos, efter valförrättningens slut, dertill hafva blifvit utsedde:

F. d. Kaptenen vid Kongl. Flottan Grefve O. C. Cronstedt	med 46 röster,
Ryttmästaren R. V. von Koch	” 46 ”
Kaptenen P. Fr. Celsing	” 46 ”

sedan ordningen dem emellan blifvit genom lottning bestämd.

Företogs val af två Revisorer för granskning af Riksbankens afdelningskontors i Göteborg räkenskaper och förvaltning; och befunnos, efter valförrättningens slut, dertill hafva blifvit utsedde:

Godsegaren Friherre R. J. von Essen	med 41 röster,
Grosshandlanden A. L. Ölsch	” 41 ”

Företogs val af två revisors-suppleanter för granskning af Riksbankens afdelningskontors i Göteborg räkenskaper och förvaltning; och befunnos, efter valförrättningens slut, dertill hafva blifvit utsedde:

Filosofie Doktorn W. Dickson	med 32 röster,
Grosshandlanden A. Kobb	” 32 ”

sedan ordningen dem emellan blifvit genom lottning bestämd.

Företogs val af två revisorer för granskning af Riksbankens afdelningskontors i Malmö räkenskaper och förvaltning; och befunnos, efter valförrättningens slut, dertill hafva blifvit utsedde:

Ryttmästaren G. E. O. Svedenborg med 44 röster,
 Filosofie Doktorn C. O. Ruth " 44 "

Företogs val af två revisors-suppleanter för granskning af Riksbankens afdelningskontors i Malmö räkenskaper och förvaltning; och befunnos, efter valförrättningens slut, dertill hafva blifvit utsedde:

Kaptenen E. Möller med 41 röster,
 Godsegaren L. Kockum " 39 "

Företogs val af två revisorer för granskning af Riksbankens afdelningskontors i Luleå räkenskaper och förvaltning; och befunnos, efter valförrättningens slut, dertill hafva blifvit utsedde:

Landskamereraren H. N. E. Amnéus med 37 röster,
 Majoren E. O. von Knorring " 37 "

Företogs val af två revisors-suppleanter för granskning af Riksbankens afdelningskontors i Luleå räkenskaper och förvaltning; och befunnos, efter valförrättningens slut, dertill hafva blifvit utsedde:

Kaptenen C. O. Bergman med 32 röster,
 Kyrkoherden J. A. Englund " 32 "
 sedan ordningen dem emellan blifvit genom lottning bestämd.

Företogs val af två revisorer för granskning af Riksbankens afdelningskontors i Wisby räkenskaper och förvaltning; och befunnos, efter valförrättningens slut, dertill hafva blifvit utsedde:

Öfverste-löjtnanten C. E. af Chapman med 38 röster,
 Konsuln C. Stenberg " 38 "

Företogs val af två revisorssuppleanter för granskning af Riksbankens afdelningskontors i Wisby räkenskaper och förvaltning; och befunnos, efter valförrättningens slut, dertill hafva blifvit utsedde:

Apotekaren C. J. Marelus med 35 röster,
 Kyrkoherden S. Gustafsson " 35 "
 sedan ordningen dem emellan blifvit genom lottning bestämd.

Justerades 5 protokollsutdrag rörande de nu förrättade valen.

Sedan Herr Grefven och Talmannen tillkännagifvit, att Herr Statsrådet Forssell anmält sig nu skola på Kongl. Maj:ts nådiga befallning till Kammaren aflemna åtskilliga Kongl. propositioner, framträdde Herr Statsrådet och öfverlemnade till Herr Grefven och Talmannen Kongl. Maj:ts nedannämnda nådiga propositioner till Riksdagen, nemligen:

1:o, angående afsändring af jord från ryttmästarebostället vid Skånska husarregementet Rebbelberga kungsgård i Christianstads län för Rebbelberga församlings behof;

2:o, angående afsändring af jord från f. d. korporalsbostället under Skånska dragonregementet N:ris 12 och 14 Östraby till begravningsplats för Östraby församling i Malmöhus län;

3:o, angående afsändring af jord från f. d. pipare- och trumslagarebostället vid Uplands regemente Tibble N:o 7, till trädgård för Rasbokils församlings folkskola i Upsala län;

4:o, angående afsändring af jord från sergeantsbostället Stålsbyn N:o 1 under Wermlands regemente, till byggnadsplats för ett nytt skolhus inom Svanskogs församling af Carlstads stift;

5:o, angående afsändring af jord från Kronan tillhöriga hemmanen Greby i Forss socken af Södermanlands län;

6:o, angående rotering af de s. k. frisocknarne i Örebro län;

7:o, angående uppförande af ett etablissement enligt paviljongsystemet för kavalleriets underbefälsskola;

8:o, angående pension å allmänna indragningsstaten för Auditören vid Bohus läns regemente Harald Victor Eberstein;

9:o, angående pension å allmänna indragningsstaten för Kaptenen vid Elfsborgs regemente Carl Ivar Emanuel Schagerström;

10:o, angående pensionsrätt för statens landtbruksingeniörer, visse resande undervisare samt fiskeritjenstemännen;

11:o, angående ny lönestat för Mynt- och kontrollverken; samt

12:o, angående förändring i vilkoren för tidningars och tidskrifters postbefordran.

De Kongl. propositionerna blefvo härefter föredragna och lagda på bordet.

Föredrogos men begärdes af flere ledamöter ånyo på bordet Stats-Utskottets den 17 dennes bordlagda utlåtanden:

N:o 15, angående regleringen af utgifterna under riksstatens första hufvudtitel.

N:o 16, angående regleringen af utgifterna under riksstatens andra hufvudtitel; och

N:o 17, angående regleringen af utgifterna under riksstatens tredje hufvudtitel.

Föredrogos men begärdes af flere ledamöter ånyo på bordet Banko-Utskottets den 17 dennes bordlagda memorial:

N:o 3, i fråga om afskrifning ur Riksbankens hufvudkontors räkenskaper af åtskilliga fordringar; och

N:o 4, i fråga om afskrifning ur afdelningskontorets i Göteborg räkenskaper af åtskilliga fordringar.

Föredrogs ånyo och företogs punktvis till afgörande Stats-Utskottets den 12 och 16 dennes bordlagda utlåtande N:o 11, angående Riksgäldskontorets förvaltning under den tid, som förflutit sedan början af 1875 års riksdag.

1:sta, 2:dra och 3:dje punkterna.

Biföllos.

4:de punkten.

Lades till handlingarne.

5:te punkten.

Bifölls.

6:te punkten.

Herr Nordenfelt, Leonard Magnus: Denna Kammares flertal har i allmänhet hyllat den åsigt, att icke någon skrifvelse bör till Kongl. Maj:t aflätas, såvida icke skälig anledning dertill förefinnes. Vi hafva då att tillse, huruvida det finnes skälig anledning till den här föreslagna skrifvelsen.

Riksdagen har lemnat i Kongl. Maj:ts händer att bestämma om förhöjning af amorteringsprocenten å ifrågavarande statslån bör ske, och Kongl. Maj:t har vid två särskilda tillfällen, senast för 4 år sedan, föreskrifvit en sådan tillökning. Snart skola trafik-taxorna å nyo granskas, och Kongl. Maj:t får då ett naturligt tillfälle att taga frågan om en ytterligare förhöjning af amorteringen i öfvervägande. Det är otvifvelaktigt, att för bolaget förestå stora kostnader. Det har under sistlidna och detta år att bygga tre nya stationer; aktiernas värde har fallit från 500 till 250 kronor; utdelningen på aktien har äfven fallit och kommer möj-

Ökad amortering af statslånet till Gefle — Dala jernvägsaktiebolag.

Ökad amortering af statslånet till Gefle —Dala jernvägsaktiebolag. (Forts.)

ligen att falla ännu mer, om amorteringsprocenten på statslånet ytterligare ökas. När emellertid frågan är till Kongl. Maj:t öfverlemnad och Kongl. Maj:t icke visat någon underlåtenhet i afseende på dess pröfning, anser jag att det vore olämpligt, att Riksdagen på det föreslagna sättet blandade sig i saken.

Förra gången, ett förslag i likartadt syfte förevar, afslog Kammaren detsamma. Nu anföres såsom ytterligare skäl för bifall, att man genom den föreslagna åtgärden skulle slippa att vidare höra talas om saken. Detta skäl har dock två sidor, ty hvarje obefogad skrifvelse, som af Riksdagen beslutes, föder af sig kanske tio andra lika obefogade, och jag tror således att i detta hänseende icke heller något vinnes genom att bifalla förevarande förslag, hvarå jag därför yrkar afslag.

Herr Wallenberg: Det är verkligen en ganska egendomlig fråga, som nu föreligger. Jag fäster mig icke särdeles mycket vid skrifvelse eller icke skrifvelse, utan mer vid sjelfva saken, och dervid förekommer då, att detta bolag var *det första* enskilda jernvägsbolag af någon större betydighet i Sverige och att, just därför att detta bolag påtog sig ett arbete, hvars resultat då ansågs vara ganska tvifvelaktigt, kom staten till hjälp på ett ganska liberalt sätt. Detta var visserligen, som sagdt, liberalt, men icke desto mindre erfordrades stora ansträngningar för att få ihop det erforderliga aktiekapitalet, ja! så stora ansträngningar, att de, som nu bilda jernvägsbolag, icke kunna göra sig en föreställning om svårigheterna då för tiden. Emellertid lyckades det genom en sällspord ihärdighet att vinna seger, och jernvägen fullbordades. Under de första åren gingo inkomster och utgifter nätt och jemnt ihop, och aktieegarne erhöilo ingen utdelning, hvarför, om man kapitaliserar den ränteförlust, som aktieegarne under den tiden måste vidkännas, stodo aktierna när utdelningarne begynte icke i 100 utan i 150 kronor, och efter detta sistnämnda belopp borde alltså afkastningsprocenten rätteligen räknas.

Under de år, då det var tvifvel underkastadt om jernvägen skulle komma att bära sig eller icke, var allt godt och väl, och *då* var stillt i anmärkarnes läger; men sedan det började visa sig att detta jernvägsföretag hade till grund en riktig tanke, började man genast att anfalla bolagets tillgångar. När första framställningen om förhöjd amortering gjordes, kom bolaget sjelf till mötes och genom dess beslut fyrdubblades amorteringsprocenten och förkortades amorteringstiden för statslånet från år 1916 till år 1887; en ganska vacker förändring af det första aftalet. Detta tillmötesgående ansågs dock icke tillfredsställande, och så besynnerligt uppfatta statsrevisorerna sitt åliggande, att, då Riksdagen afslagit en af dem gjord framställning om amorteringens ytterligare höjande, komma revisorerne åter fram med *förnyad* framställning om *samma* sak. Jag för min del tror att revisorernes uppgift väl är att fästa Riksdagens uppmärksamhet på förhållanden, som de anse Riksdagen böra taga i öfvervägande, men, sedan Riksdagen pröfvat en af revisorerne gjord framställning, hafva

revisorerna, enligt min tanke, hvarken skyldighet eller skälighet ^{Ökad amortering af statslånet till Gefle} anledning att riksdag efter riksdag oupphörligen komma åter med framställning i *samma sak*. Detta från allmän synpunkt. ^{—Dala jernvägsaktiebolag.} En sådan repetition af framställningar är efter år gent emot ett bolag, som med staten ingått aftal mer eller mindre godtroget, länder icke staten till fromma, ty det verkar derhän, att, när ett bolag framdeles träder i underhandling med staten, detta för iakttagande af sin säkerhet måste anse alldeles nödvändigt att tillse, det alla bestämmelser i aftalet blifva noggrant ordnade med all den juridiska skarpsinnighet, som kan stå till buds, och att intet lemmas åt god tro utan allt ställes på sträng juridisk grund. Så skedde icke uti föreliggande fall, ty de som å jernvägsbolagets vägnar ingingo aftalet med staten förbisågo detta, förmodligen emedan de icke anade möjligheten af att från detta håll blifva så föga välvilligt behandlade.

Jag vill nu fästa uppmärksamheten på huru detta obilliga förfaringssätt inverkar på enskilda förhållanden. Under år, då penningtillgången var mycket riklig, så att det var svårt att skaffa sig skäligh räntefkastning å sina besparingar, uppsöktes andra utvägar än att till högt pris köpa obligationer eller att mot låg ränta insätta penningar på depositionsräkning i bankerna. Exempelvis kan jag nämna att i Stockholms enskilda bank voro för tre år sedan sex millioner riksdaler insatta mot fyra procent på depositionsräkning. För svenskar, som under en lång följd af år vant sig att betrakta nästan såsom sin lagliga rättighet att åtnjuta sex procent "laga ränta" på sina kapital, var en nedsättning till fem procent redan en känbar reduktion, men endast fyra procent ränta måste naturligtvis anses som en aldeles otillräcklig afkastning. Icke underligt då, om man under sådana förhållanden genom köp af goda papper sökte tillförsäkra sig åtminstone fem procent afkastning å sina besparingar. Detta var anledningen, hvarför aktierna i nu ifrågavarande jernvägsbolag blefvo begärliga och köptes af många, som hoppades att genom att betala 400 riksdaler eller derutöfver erhålla trygghet att åtminstone få fem procent ränta på sina penningar. Men genom de uppoffringar, som bolaget måst underkasta sig och hvilka den föregående talaren beskrifvit bättre än jag kunnat göra, äfvensom genom försämrade konjunkture har utdelningen fallit, och hvad som är en naturlig följd af den minskade utdelningen och de åtgärder, hvarmed detta bolag hotas från det allmännas sida, är att aktierna hafva fallit till 250 kronor. Detta vållar en ganska känbar kapitalförlust för många enskilda, som alldeles icke spekulerat utan endast placerat sina besparingar, och jag tror icke att man kan uppvisa en så beklaglig följd af någon från en offentlig myndighet vidtagen åtgärd, endast för att ernå en så obetydlig vinst åt statskassan, som den, hvilken skulle uppkomma derigenom att ifrågavarande amortering ökades en eller annan procent.

Af dessa och många andra skäl skulle jag anse lojalt, om man nu läte dessa elfva år, som återstå till lånets slutbetalning, lugnt förflyta, då man dessutom ser att så många andra, som

Ökad amortering af statslånet till Gefle—Dala jernvägsaktiebolag.
(Forts.)

önska bidrag till nya jernvägsbyggnader, ställa anspråk på statskassan, och då man ju måste erkänna, att det är en väsentlig skillnad mellan andra bolag och detta, som var det första och som brutit den väg, hvarpå vårt land genom den enskilda företagsamheten erhållit så många viktiga jernvägsförbindelser. Jag tror också att det skulle stå mycket illa tillsammans, om man nu, sedan mycken och för de äldre bolagen dyrköpt erfarenhet vunnits, lemnar statsunderstöd i en eller annan form åt nya jernvägsbolag, men icke desto mindre fattar beslut i afsigt att pressa just Gefle—Dala jernvägsaktiebolag, det äldsta af de enskilda jernvägsföretagen af betydighet.

Jag har endast velat lemna dessa upplysningar och vill icke göra något yrkande, emedan skrifvelse eller icke skrifvelse synes mig likgiltigt, men hvad jag sagt torde ådagalägga, att det vore ett ganska ledsamt exempel, om på detta sätt oupphörligt skola uppkomma stridigheter mellan staten och ett enskildt jernvägsbolag blott derför, att detta bolags stiftare vid aftalets uppgörande förutsatt, att bolaget skulle komma att behandlas med vanlig grannlagenhet.

Herr Bennich: I olikhet med den siste talaren vill jag gerna sluta mig dertill, att Riksdagen aflåter en skrifvelse till Kongl. Maj:t i denna fråga, icke derför att jag ett ögonblick hyser tvekan om hvad Kongl. Maj:ts beslut kan blifva, men derför, att jag i högsta grad betvivlar att revisorerne någonsin upphöra med sin anmärkning, om de icke få svart på hvitt på att den är obefogad. Att den så är, derom är jag för min del fullt öfvertygad. Jag vill icke nu inleda någon undersökning om ifrågasvarande kontrakts innehåll, utan vill endast fästa uppmärksamheten på en omständighet, som synes mig temligen afgörande i denna fråga.

Kongl. Maj:t har fått sig tillförsäkrad rättighet och skyldighet att höja annuiteten under vissa gifna förhållanden; så mycket måste jag tala om kontraktet. Denna rättighet begagnade Kongl. Maj:t, men dermed var man icke nöjd, utan Riksdagens revisorer påkallade ytterligare förhöjning. Bolagets styrelse svarade att, ehuru bolaget icke ansåg sig skyldigt att underkasta sig någon vidare förhöjning af annuiteten, då Kongl. Maj:t redan begagnat sig af kontraktets bestämmelse att höja densamma, likväl för att icke visa ogenhet, då bolaget blifvit gynnadt med statsunderstöd, erbjöde sig bolaget utan tvång att fyrdubbla amorteringen. Dertill hade styrelsen utverkat sig bolagets bemyndigande. När då Kongl. Maj:t företog frågan till slutlig behandling den 6 September 1872, föreskref Kongl. Maj:t att amorteringen skulle då och vidare framgent utgöra så och så mycket. Jag ber Herrarne fästa sig härvid och sedan vända om bladet i betänkandet och se hvad Stats-Utskottet begär att Riksdagen skall skrifva till Kongl. Maj:t. Jo, att Kongl. Maj:t för sitt beslut "behagade angifva sådana skäl, att utaf desamma må tydligen framgå, huruvida bolagets ofvan omförmälda åsigt må vara i Kongl. Maj:ts beslut den 6

September 1872 skäligen grundad, på det, i sådant fall, ytterligare framställningar om samma amortering icke må ifrågakomma". Sedan Kongl. Maj:t meddelat ett beslut, som säger att amorteringen nu och vidare framgent skall utgöra det och det, föreslår Stats-Utskottet att Kongl. Maj:t skall på ett tydligt sätt uttrycka hvad han menat med sitt beslut. Jag vill fråga om man kan få tydligare svar än Kongl. Maj:t redan gifvit. Om det nu förhåller sig så, vill jag därför icke säga att icke Riksdagen för att tillfredsställa sina revisorers önskan må skriva till Kongl. Maj:t, men jag hemställer, om icke Riksdagen kunde skriva litet höfligare. Kongl. Maj:t har dock rättighet att fordra något skick, och på det att detta må blifva i skrivelsen iakttaget, hemställer jag att punkten måtte till Stats-Utskottet återremitteras.

Ökad amortering af statslånet till Gefle — Dala jernvägsaktiebolag.
(Forts.)

Herr Ekman, Carl: Jag vill icke fästa mig vid de större eller mindre skäl, som revisorerne haft att ånyo framkomma med den framställning, som gifvit anledning till det förslag, hvarmed Stats-Utskottet nu till Riksdagen inkommit. Icke heller tror jag, att uti öfverläggningar om denna fråga det lönar sig att tala om de stora ansträngningar, som gjordes för bildande af det bolag, hvilket anlagt denna jernväg, om den liberalitet, som bolaget visat genom att erbjuda sig att hastigare amortera det af staten erhållna lånet, än som först ifrågasattes, eller om det större eller mindre behof för bolaget, som kan ligga deruti att stora utgifter förestå, och att aktierna nu betinga ett lägre pris än förut varit fallet. Vid alla dessa omständigheter tror jag att Kongl. Maj:t icke skall underlåta att fästa behörigt afseende, i fall en sådan skrivelse, som nu föreslagits, blir beslutad, men deremot ber jag att få fästa mig vid hvad som af den förste ärade talaren anfördes, eller frågan huruvida något skäl finnes för den föreslagna skrivelsen eller icke. Vi veta alltför väl, att styrelsen för denna jernväg under flera år på grund af de anmärkningar, som af revisorerne framstälts, uttalat samma åsigt, som af den näst föregående talaren uttrycktes, eller att Kongl. Maj:t med begagnande af det uttryck, som finnes användt uti det bref, hvarigenom Kongl. Maj:t den 6 September 1872 förklarade, huruledes amorteringen efter den tiden skulle beräknas, afgjort saken för all framtid, intilldess lånet blifvit till fullo guld. Det är på dessa af den föregående talaren citerade ord "och vidare framgent", som bolagets styrelse stöder denna sin uppfattning af saken. Men man måste dock efter min tanke medgifva, att med detta uttryck möjligen kan hafva menats, att amorteringen skulle på det sättet verkställas vidare framgent, intilldess Kongl. Maj:t med begagnande af den rätt, som han fått sig tillerkänd då lånet beviljades, kan finna skäligt att å nyo taga under ompröfning, huruvida sådana omständigheter inträffat, som kunna föranleda Kongl. Maj:t att med stöd af 6:te punkten uti det med bolaget upprättade kontrakt föreskrifva någon ökad amortering eller också ålägga bolaget den utsträckning af jernvägen, som äfven finnes i samma punkt omnämnd. Alldeles tydligt lär det väl ej kunna vara, att

Ökad amortering af statslånet till Gefle —Dala jernvägsaktiebolag.
(Forts.)

meningen med dessa ord är just den, som bolagets styrelse velat deråt gifva. Vid sådant förhållande, och då det visat sig, att vi riksdag efter riksdag fått pröfva framställning från revisorerne om anhållan hos Kongl. Maj:t att ökad amortering af lånet måtte åläggas bolaget, vågar jag för min del tro, att det finnes fullt talande skäl för att till Kongl. Maj:t aflåta en sådan skrifvelse, som af Utskottet nu föreslagits. Afven bolagets styrelse synes deruti instämma, ty uti sin sista skrifvelse yttrar den just, att det vore väl om denna tvistefråga en gång kunde blifva slutligen afgjord, så att den visste, hvad den hade att rätta sig efter.

Jag vågar derfore för min del tillstyrka, att Kammaren måtte besluta en sådan skrifvelse, som här af Utskottet föreslagits, och jag tror, att den anmärkning, som af den föregående talaren framställdes emot formen, icke kan vara fullt befogad. Hvad som här begäres är att få en bestämd förklaring, huru Kongl. Maj:t anser, att det skall förhållas med amorteringen, då Kongl. Maj:t år 1872 begagnade detta uttryck "*och vidare framgent*". Någon framställning från Riksdagens sida, att Kongl. Maj:t måtte besluta så eller så, kan icke vara lämplig, då Riksdagen en gång, när lånet beviljades, bestämt, att det skulle bero på Kongl. Maj:ts pröfning, om och när de vilkor som inryckts i kontraktets 6:te punkt skulle tillämpas. Under sådana förhållanden, då afgörandet uteslutande lagts i Kongl. Maj:ts hand, kan det icke vara lämpligt att komma med en framställning, det Kongl. Maj:t måtte göra så eller så, men det enda som Riksdagen med skäl kan anhålla om är, att uti det beslut, som Kongl. Maj:t kommer att fatta med anledning af den ifrågavarande skrifvelsen, Kongl. Maj:t behagade lemna förklaring öfver huruvida bolagets uppfattning, att omförmälda ord borde tydas så, att dermed vore för all framtid bestämdt, huru amorteringen skulle utgå, kunde vara uti Kongl. Maj:ts beslut den 6 September 1872 skäligen grundad. Något annat har Utskottet icke föreslagit att framställa till Kongl. Maj:t, och jag tror icke att man med fog kan säga, det Utskottet tillstyrkt Riksdagen något, genom hvars antagande denna skulle göra sig skyldig till brist på den aktning, som den bör visa Kongl. Maj:t.

Jag anhåller om bifall till Utskottets förslag.

Friherre af Ugglas: Det har icke kunnat undgå att väcka uppmärksamhet, att revisorerne år efter år för Riksdagen framställt enahanda anmärkning, som år efter år hittills, så vidt jag vet, blifvit för hvarje gång af Riksdagen afslagen. För min del skulle jag också helst hafva sett, att Riksdagens svar på dessa repeterade anmärkningar äfven denna gång blefve ett fullständigt afslag, då nemligen efter min uppfattning revisorerne ifrågavarande anmärkningar äro fullkomligt obefogade.

Går man igenom förhållandena med detta jernvägsån, så finner man att redan år 1868, då amorteringen höjdes med två procent, Kongl. Maj:t förklarade, att denna amorteringsprocent skulle utgå från och med det året, utan att det dervid på något

sätt antyddes, att detta blott skulle gälla tillsvidare, eller att någon ytterligare förändring dermed skulle inträffa. Kommer man så till år 1872, då bolaget sjelf erbjöd sig att öka amorteringen med fem procent, så finner man uti Kongl. Maj:ts beslut derom orden "och vidare framgent", utan att deri någon antydning förekommer, att ytterligare pröfning af förhållandet skulle kunna komma i fråga. Efter min öfvertygelse är det sålunda tydligt och bestämdt uttaladt, att någon ökad amortering icke får ifrågakomma, och jag tror äfven, att det har alla skäl för sig. Gälde saken blott de ursprungliga aktieegarne, kunde en sådan åtgärd möjligen sättas i fråga, men sedan dessa aktier med fullkomligt god tro och i förlitande på nämnda Kongl. bref öfvergått i andra personers händer, vore det särdeles hårdt, om en rubbning skulle ske.

Ökad amortering af statslånet till Gefle — Dale jernvägsaktiebolag.
(Forts.)

En sådan åtgärd finner jag vidare icke vara fullt befogad, emedan detta bolag, det allra första, som vågade sig in på att i stor skala bygga jernvägar uti landet, såvidt jag vet, skött sig på ett särdeles förtjenstfullt sätt. Ser man på de nedsättningar i taxan, som detta bolag från år 1868 till denna dag medgifvit, så äro de särdeles stora. I allmänhet tror jag att de belöpa sig till 50 procent. Ser man vidare på den tillökning i den befintliga materielen och de utvidgningar i antalet af stationer, som detta bolag företagit sig, så måste man äfven erkänna, att bolaget skött sig på ett för trafiken särdeles förtjenstfullt sätt.

Efter mitt förmenande vore det således rättast att afslå hela denna framställning, men om jag likväl kommer att gå in på den föreslagna skrifvelsen, så är det derföre att jag tror det äfven för bolaget vara bättre, att frågan en gång kommer under Kongl. Maj:ts slutliga pröfning, än att bolaget riksdag efter riksdag utsattes för försök att få amorteringen höjd. Det skulle således äfven från bolagets synpunkt efter min tanke vara bättre. Lika med en föregående talare kan jag dock icke försona mig med ordalagen uti den af Utskottet föreslagna skrifvelse. Att uti en skrifvelse till Kongl. Maj:t anhålla, det han skall gifva skäl för sina beslut, är för mig något så nytt, att jag icke kan förena mig dermed. På grund deraf, och då jag icke längre vill upptaga Kammarrens tid, ansluter jag mig till Herr Bennich och yrkar återremiss.

Herr Rydqvist: I sjelfva saken har jag ingenting att yttra, ty den har redan blifvit så fullkomligt utredd, att jag icke vill förlänga disskussionen derom, men i likhet med två föregående ärade talare, som uttalat sin åsigt i denna fråga, anser jag mig icke kunna underlåta att ytterligare fästa uppmärksamheten på det efter mitt förmenande i hög grad olämpliga val af uttryck uti denna sista punkt af Utskottets förslag, deruti Utskottet tillstyrker Riksdagen att hos Kongl. Maj:t framställa anhållan derom, att han måtte gifva skäl för sina beslut. Något mera olämpligt i form från den ena statsmakten till den andra kan jag icke före-

Ökad amortering af statslånet till Geste
—Data jernvägsaktiebolag.
(Forts.)

ställa mig, och det förvånar mig högeligen att icke någon af Stats-Utskottets herrar ledamöter deremot reserverat sig.

Jag skulle således för min del helst velat tillstyrka afslag å denna punkt, men då den föregående talaren inskränkt sig till yrkande om återremiss, förenar jag mig deruti.

Herr von Koch: I sjelfva saken anser jag mig icke böra ingå, utan att jag dock på något vis vill klandra, att de som anse sig sakkunniga till protokollet anfört skäl, hvilka möjligen kunna väga mycket för Kongl. Maj:t vid det beslut, han kan komma att i saken fatta. Stats-Utskottets tillstyrkan är, så vidt jag kan förstå, beroende deraf, att Utskottet ansett 1872 års Kongl. bref vara otydligt. Herr Bennich har nyss förklarat det vara tydligt och klart, och det hafva äfven andra gjort, men då af 20 ledamöter i Stats-Utskottet 19 funnit det otydligt, och således den ena tycker ett, den andre ett annat, vore det efter min tanke särdeles väl att en gång få slut på denna fråga, något hvilket bör vara synnerligen af vigt äfven för bolaget, isynnerhet derföre att stabiliteten i aktiernas värde ovilkorligen skall ökas när denna sak blir afgjord och personer derigenom undgå att blifva narrade på den ena eller andra sidan genom olika åsichter om den fara, som kan hota dem genom Kongl. Maj:ts rättighet att fatta beslut om amorteringens ökande. Vi skulle då slippa att riksdag efter riksdag uppehålla tiden med diskussion om denna sak, hvilket vi ej lära kunna undgå, om revisorerne anmärkning ogillas, ty de skola då antagligen anse det såsom sin pligt att komma tillbaka. Det förefaller mig således alldeles riktigt att, såsom Stats-Utskottet tillstyrkt, besluta en skrifvelse för att begära förklaring, hvad Kongl. Maj:t menat med orden "*och vidare framgent*;" hvarom tankarne ju äro delade.

För sådana fall att åsigtarna äro olika brukar man ju begära en lagförklaring, och hvarföre ej äfven nu begära en dylik?

Jag vill icke bestrida, att ordalagen uti den af Utskottet föreslagna skrifvelsen kunnat vara annorlunda och bättre valda, men det är kanske icke så lätt för dem, som skola skriva Stats-Utskottets mångfaldiga beslut, att skriva dem så att alla blifva nöjda. Jag finner åtminstone för min del intet stötande uti de ifrågavarande ordalagen, och för att åtminstone vid denna riksdag slippa ytterligare diskussion i denna fråga, yrkar jag, att Stats-Utskottets nu föredragna förslag måtte bifallas.

Herr Nordenfelt: Jag anhåller att få fästa uppmärksamheten derpå, att, om bolaget önskar en förklaring af Kongl. Maj:ts beslut af den 6 September 1872, kan en sådan väl begäras utan att besvära Riksdagen dermed.

Hvad angår yrkandet om återremiss, kan följderna af en sådan icke blifva annan än att, då Andra Kammaren antagligen liksom vid förra riksdagen bifaller förslaget, Utskottet hemställer, att Första Kammaren måtte fatta beslut i frågan. Deremot, om Kam-maren nu afslår skrifvelsen, bör man skäligen kunna hoppas att

frågan icke vidare återkommer. Då jag således icke kan finna att någonting vinnes genom återremiss, vidblifver jag mitt yrkande om afslag å punkten.

Ökad amortering af statslånet till Gelfe — Dala jernvägsaktiebolag.

(Forts.)

Herr Montgomery Cederhielm: I sjelfva saken har jag redan vid föregående riksdag uttalat min åsigt, och jag var då bland dem, som yrkade afslag å Utskottets hemställan om aflåtande af en dylik skrifvelse.

Man kan dock icke bestrida, att det finnes olika uppfattningar och olika förstånd af orden *vidare framgent*, på hvilka allt här beror. Man torde därför göra orätt i att envist vidhålla sin åsigt, då man likväl måste erkänna, att orden icke äro fullt tydliga. Jag tror därför att frågan borde komma under förnyad pröfning, hvarför jag denna gång tillstyrker bifall till Stats-Utskottets förslag om aflåtande af en skrifvelse. I afseende på frågan om återremiss instämmer jag helt och hållet med Herr Nordenfelt, och hemställer hvar till en återremiss skulle tjena. Jag medgifver att de ordalag, som Stats-Utskottet begagnat, måhända kunde vara lyckligare valda, men jag tror att hvad Utskottet afsett är tydligt och klart uttryckt, och detta är väl hufvudsaken, hvaremot den större eller mindre svarfningen på frasen är en bisak. Jag hemställer därför om bifall till skrifvelsen, sådan den är. Deri begäres icke, såsom en talare yttrat, att Kongl. Maj:t skall gifva *skäl* för sitt beslut af år 1872, utan att Kongl. Maj:t måtte angifva *sådana* skäl, att af desamma må tydligen framgå, huruvida bolagets uppfattning af Kongl. Maj:ts beslut är riktig, på det att tvister om denna sak för framtiden må undvikas; och detta är, enligt min tanke, något annat än att begära att Kongl. Maj:t måtte lemna skäl för sitt beslut.

Jag tillstyrker bifall till förevarande punkt.

Herr Ekman: Jag hade verkligen hoppats att icke behöfva åter taga till ordet i denna fråga. Men då en ärad ledamot af Kammaren yttrat, att Utskottet skulle hafva gjort sig skyldigt till att i det förslag, med hvilket Utskottet framkommit, hafva begärt, att Kongl. Maj:t täcktes gifva skäl för sitt beslut, så har detta hans yttrande tvingat mig att å nyo begära ordet, ty det har Utskottet verkligen icke föreslagit, att Riksdagen skulle begära. Hvad Riksdagen borde begära är, att, när Kongl. Maj:t behagar att, på grund af den rätt, som enligt 6 § af kontraktet tillkommer honom, pröfva denna fråga och derom fatta ett beslut, Kongl. Maj:t då täcktes för detta beslut angifva sådana skäl, att deraf tydligen må framgå, huru vida *bolagets* åsigt må vara skäligen grundad eller icke. Detta är hvad Utskottet föreslagit och intet annat.

Herr von Ehrenheim: Jag hade icke ämnat begära ordet i denna fråga och skall icke heller yttra mig i sjelfva saken; men då Stats-Utskottet så ifrigt försvarar ordalagen i den ifrågavarande skrifvelsen, anhåller jag få uppläsa den del af densamma

Ökad amortering af statslånet till Gefle —Dala jernvägsaktiebolag.
(Forts.)

der det heter: "att Kongl. Maj:t dervid för det beslut, Kongl. Maj:t må tackas att öfver denna framställning fatta, behagade angifva sådana skäl, att utaf desamma må tydligen framgå, huru vida bolagets ofvan omförmälda åsigt må vara i Kongl. Maj:ts beslut den 6 September 1872 skäligen grundad, på det, i sådant fall, ytterligare framställningar om samma amortering icke må ifrågakomma". Är icke detta tillräckligt för att rättfärdiga det omdöme om betydelsen af de begagnade ordalagen, som här blifvit fäldt, så förstår åtminstone icke jag att läsa svenska.

Sedan öfverläggningen härefter förklarats slutad samt Herr Grefven och Talmannen upptagit de derunder gjorda yrkanden å dels bifall till den förevarande punkten, dels återremiss deraf och dels afslag derå, framstälde Herr Grefven och Talmannen först proposition på bifall till punkten, hvarvid svarades många ja och nej i blandning, sedermera proposition på återremiss deraf, då svaren utföllo med många nej jemte några ja, och slutligen proposition på afslag å punkten, hvilken proposition besvarades med många så väl ja som nej; hvaruppå och efter det proposition på bifall till punkten förnyats samt med många både ja och nej besvarats, Herr Grefven och Talmannen förklarade sig nu hafva funnit ja öfvervägande.

Flera ledamöter begärde votering.

Sedan Kammaren, uppå Herr Grefven och Talmannens framställning, såsom kontraposition vid voteringen antagit afslag å punkten, uppsattes, justerades och anslogs följande voteringsproposition:

"Den, som bifaller 6:te punkten i Stats-Utskottets Utlåtande N:o 11, röstar

Ja;

Den, det ej vill, röstar

Nej;

Vinner Nej, afslås punkten".

Omröstningen företogs och vid dess slut befunnos rösterna hafva utfallit sålunda:

Ja — 39.

Nej — 43.

7:de och 8:de punkterna.

Biföllos.

Föredrogs ånyo Lag-Utskottets den 12 och 16 dennes bordlagda utlåtande N:o 4, i anledning af framställning om förändrad lydelse af 13 § i 2 kap. Strafflagen. *Ändring af
13 § i 2 kap.
Strafflagen.*

Herr Carleson: På sätt stadgandet i 2 kap. 13 § Strafflagen för närvarande lyder, uppställer det den regel, att vissa enklare straff-förvandlingar tillhöra icke domaren, hvilken de egentligen borde tillkomma, utan verkställande makten och hennes af allmänna lagen sjelf konstruerade organ eller Konungens Befallningshafvande. Såsom ett undantag från denna allmänna regel skulle enligt Utskottets förslag dylika straff-förvandlingar kunna verkställas jemväl af tillsyningsman vid kronohäkte. Men denna funktionär har en befattning, som allmänna lagen icke känner till, likasom den icke känner till benämningen kronohäkte för en särskild art af statens fängelser. Vid sådant förhållande synes en anordning af den beskaffenhet. Utskottet åsyftat, böra ske, icke genom tillägg till eller omskrifning af en paragraf i Strafflagen, utan genom särskild författning — en form, som för bestämmandet af tillsyningsmannens funktioner blifvit eljest begagnad.

En annan anmärkning mot Utskottets förslag är, att detsamma lemnar oafgjordt, huruvida eller huruledes klagan må föras öfver tillsyningsmannens förvandlingsbeslut. Då enligt gällande föreskrifter tillsyningsmännen stå under Konungens Befallningshafvandes lydnad, kunna de förres förvandlingsbeslut icke hafva större helgd än de senares, hvilka enligt allmänna lagen äfvensom Kongl. Kungörelsen den 4 Januari 1865 få öfverklagas genom besvär till Hofrätten. Men i saknad af likartad anvisning till sökande af ändring i tillsyningsmännen straff-förvandlingar skulle både Konungens Befallningshafvande och Hofrätten kunna hafva ganska goda skäl att undandraga sig upptagandet af klagomål öfver förvandlingsbesluten — Konungens Befallningshafvande därför att tjenstefel, begångna af tillsyningsmännen vid kronohäktena, skola åtalas inför Hofrätt — och Hofrätten därför att, såsom nämndt är, tillsyningsmännen stå under Konungens Befallningshafvandes lydnad. På dessa grunder hemställer jag, att förevarande fråga måtte varda till Lag-Utskottet återremitterad.

Herr Fröman: I anledning af de anmärkingar, som här blifvit framställda mot Utskottets förevarande förslag, ber jag få meddela, att betänkligheter verkligen uppstodo hos mig emot ifrågavarande föreskrifters intagande i allmänna lagen, då jag tilllät mig göra den framställning, som ligger till grund för Utskottets utlåtande, men jag ansåg å andra sidan ej heller fullt lämpligt att i en särskild författning bredvid lagen införa en ändring af lagens ordalydelse. Hvad åter angår den andra anmärkingen, beträffande fullföljd af klagan öfver ett af tillsyningsman vid kronohäkte meddeladt beslut, har jag icke kunnat finna annat, än att dervid bör gälla detsamma, som i afseende å Konungens Befallningshafvandes förvandlingsbeslut. Dessa gå i verkställighet, oberoende af att missnöje öfver dem anföres, och det skulle väl blifva

*Ändring af
13 § i 2 kap.
Strafflagen.
(Forts.)*

händelsen äfven i förevarande fall. Om något fel i sådant förvandlingsbeslut begås, blifver det föremål för åtal såsom ett tjenstefel, och med afseende på dessa finnes en särskild förordning, som stadgar, att tillsyningsmännen skola åtalas inför Hofrätt. Förhållandet blifver sålunda i förevarande fall lika som vid klagan öfver ett Konungens Befallningshafvandes förvandlingsbeslut, och jag finner derfor icke, att anmärkningen föranleder till återremiss, utan anhåller om bifall till Utskottets förslag.

Herr Carleson: Mot den siste talarens yttrande, att besvär öfver ett af tillsyningsman meddeladt förvandlingsbeslut böra anföras hos Hofrätten, tillåter jag mig erinra, att Hofrätten visserligen eger upptaga klagan öfver tillsyningsmans tjenstefel, men att denna klagan icke föranleder rättelse i det felaktiga förvandlingsbeslutet, äfven om den felande ådömts ansvar eller ersättningsskyldighet, samt att i saknad af särskild föreskrift rättelse i beslutet synes böra sökas hos den, under hvilken tillsyningsmannen lyder, det vill säga Konungens Befallningshafvande. Emot samme talare tillåter jag mig jemväl anmärka, att i detta fall något hinder att genom särskild författning göra tillägg till lagen bör lika litet förefinnas, som i många andra fall, då lagen blifvit ändrad genom författningar, hvilka Konung och Riksdag gemensamt beslutat.

Sedan öfverläggningen ansetts härmed slutad samt Herr Grefven och Talmannen upptagit de derunder gjorda yrkanden å dels bifall till Lag-Utskottets förevarande utlåtande och dels återremiss deraf, framstälde Herr Grefven och Talmannen först proposition på bifall till utlåtandet, hvarvid svarades många nej jemte några ja, och sedermera proposition på återremiss deraf, då svaren utföllo med många ja jemte några nej; och förklarades ja nu hafva varit öfvervägande.

Föredrogs änyo och bifölls Lag-Utskottets den 12 och 16 dennes bordlagda utlåtande N:o 5, i anledning af väckt förslag dels om utfärdande af förklaring af gällande stadganden rörande utmätning af åborätten å kronohemman, dels ock om skrifvelse till Kongl. Maj:t angående förklaring af Kongl. Kungörelsen den 8 Maj 1863.

*Upphäfvande
af stadgandena
rörande införsel
i tjenstemäns
löner.*

Föredrogs änyo Lag-Utskottets den 12 och 16 dennes bordlagda utlåtande N:o 6, i anledning af väckt förslag om upphäfvande af gällande stadganden rörande införsel i embets- och tjenstemäns löner för deras enskilda skulder eller andra förbindelser.

Herr Wallenberg: Jag är för min del af diametralt motsatt mening med Utskottet och tror icke, att Utskottet gifvit något antagligt skäl för sin åsigt; ty det vanligen anförda, att "man skall vänta och sammanlänka den ena frågan med den andra för att i det längsta få behålla *status quo*", det kan jag icke anse vara något antagligt skäl. Denna fråga har flera gånger förut varit på tal, och redan för sju år sedan väckte jag motion i samma syfte, men bemöttes framställningen äfven då med *samma* svar.

Upphäfande af stadgandena rörande införelsel i tjänstemäns löner.
(Forts.)

Lagberedningen yttrade redan för 40 år sedan följande i Grefve Sparres reservation nu anförda ord: "då de löner, staten anslagit åt sina embets- och tjänstemän, i allmänhet ej må antagas vara beräknade till högre belopp, än som fordras för hvarje sådan persons bergning och öfriga förnödenheter i och för en ändamålsenlig utöfning af embetet eller tjänsten, skulle det med skäl kunna sättas i fråga, huruvida statens rättmätiga anspråk på embets- eller tjänstemannens tillbörliga verksamhet medgäfve, att något afdrag på den för honom i det allmännas intresse bestämda lön finge ega rum för uppfyllandet af hans enskilda förbindelser i vidsträcktare mån, än han möjligtvis kunde vara i stånd att genom besparingar dertill bereda sig tillgång". Det är nu många år sedan denna sanning uttalades, och ändock stå vi kvar på samma punkt. Om det vore något konstigt i denna fråga, skulle jag icke påyrka, att Lag-Utskottet skulle å nyo besväras dermed. Jag ställer stora anspråk på Nya lagberedningen, men icke på Lag-Utskottet. Huru måttliga dessa mina anspråk på Lag-Utskottet än äro, så böra de väl icke förminsкас derhän, att det vore för mycket begärdt af Lag-Utskottet att redigera ett förslag om utstrykande af ett stadgande, då fråga icke är att redigera något annat i stället. Af dessa skäl, och då jag tror, att det ändtligen kommit derhän, att det anses såsom en skam, om embets- eller tjänstemän begagna sig af sin rättighet att pantförskrifva en ännu icke intjenad lön, anhåller jag om proposition på återremiss af betänkandet till Lag-Utskottet.

Herr Bennich: På de skäl, som finnas anförda i Grefve Sparres reservation och hvilka, efter min öfvertygelse, äro fullt tillfredsställande för en förändring i nu ifrågavarande hänseende, skulle jag vara böjd att tillstyrka bifall till det af samme reservant framställda förslag till stadgande, så vida han icke uti detta förslag inbegripit både allmän och enskild tjänst. En inestående lön för enskild tjänst kan vara ett samladt kapital, och jag kan icke inse, hvarföre icke ett samladt kapital skulle få tagas i anspråk för gäld. I allmän tjänst anställda personers löneförmåner bruka deremot icke samlas i statskassan utan tagas i anspråk af löntagaren månads- eller kvartalsvis. Då jag således icke kan understödja det förslag, som Grefve Sparre i sin reservation framställt, men jag lika med honom anser, att frågan nu må afgöras, hemställer jag om återremiss.

Herr Wijkander: Lika med de två föregående talarne ber jag, att Kammaren måtte lemna synnerlig uppmärksamhet åt det
Första Kammarens Prot. 1876. N:o 6.

*Upphävande
af stadgandena
rörande inför-
sel i tjänste-
mäns löner.
(Forts.)*

nu förevarande betänkandet. De teoretiska skäl, som tala för den väckta motionen, äro af en reservant särdeles väl utvecklade och jag skall icke tillåta mig att upprepa dem, men jag ber få påpeka frågans rent praktiska betydelse. Det finnes väl ingen, som genomlevvat en lång tjänstebana, som ej sett de skadliga följderna af det ifrågavarande stadgandet, och nyligen hafva för en stor klass af tjänstemän nya förhållanden tillkommit, som ytterligare kunna öka dessa följder. Förut hade underofficerare vid indelta armén boställen, och desse voro då skyddade för införsel i sina löner. Nu deremot hafva de kontanta löner, och derigenom har en total förändring i detta hänseende inträffat inom denna stora och för staten viktiga tjänstemannaklass. Det är fullkomligt säkert, att arbetet går med half maskin, om halfva lönen är sequestrerad, och staten får då icke den produkt af arbetet, som den har rätt att fordra. Jag hade tänkt yrka afslag å Utskottets betänkande, men på de skäl, den siste talaren anført, ber jag få yrka återremiss.

Herr von Gegerfelt: Att de uti ifrågavarande hänseende gällande stadganden behöfva omarbetas, derom äro meningarne odelade, men lika odelade äro de ock derom, att enahanda behof förefinnes i afseende på hela utsökningsväsendet. Hvarje lagförändring måste, så vida den skall leda till ett godt resultat, ske i sammanhang med ändring af öfriga till samma del af lagen hörande stadganden, och undantag härifrån kan och bör medgifvas endast under de vilkor, att en ifrågastäld partiel lagförändring om den ej särskildt företoges, eljest skulle i anmärkningsvärd mån fördröjas, att den vore af synnerlig vikt och betydelse, att den kunde genomföras utan väsentliga rubbningar i öfriga lagstadganden och att ej större meningsskiljaktighet i afseende på sättet för dess genomförande förefunnes. Jag skall söka visa, att intet af dessa vilkor i förevarande fall eger rum. Utsökningslagens totala omarbetning är af lagberedningen i det närmaste fullgjord. Visserligen har denna fråga blifvit fördröjd längre än väntadt och önskvärdt varit. Den komité, som först handlade ärendet, var kanske icke så fortfärdig, som man kunnat fordra. Vidare hafva efter lagbyråns och lagberedningens inrättande andra frågor kommit emellan, och vi hafva i ett föregående plenum erhållit upplysning om den tillfälliga omständighet, som föranledde, att utsökningslagen icke vid denna Riksdag blef föremål för pröfning. Vi kunna dock med full säkerhet antaga, att förslaget till utsökningslag kommer att underställas nästa riksdag. Jag vågar dessutom påstå, att äfven om Riksdagen nu fattar beslut i frågan, kommer detta icke att af Kongl. Maj:t sanktioneras förrän i sammanhang med öfriga förändringar i utsökningslagen. Då nemligen lagberedningen är sysselsatt med en sådan lag i sin heihet, kan väl icke Kongl. Maj:t sanktionera ett beslut af Riksdagen i denna fråga utan att först derom höra lagbyrån, som troligen icke kommer att behandla denna fråga lösryckt, utan i samband med den öfriga lagen, och då torde i allt fall frågan icke fortare vinna sin lösning än om vi, i af-

vaktan på utsökningslagen, nu låta den hvila. Frågan kan visserligen vara af vigt för tjänstemannen, hvars fordringsegare göra sig godtgjorda med hälften af hans lön, men staten skulle föga vinna på förändringen, helst den som arbetar under trycket af dåliga affärer i allt fall komme att arbeta med endast "half maskin". Förändringen är dessutom sannerligen ej så lätt, som motionären och reservanten föreställa sig; åtminstone är intet af de framställda förslagen antagligt. Att icke den tvungna införseln i embetsmännens löner bör bibehållas, medgifves; men man kan ifrågasätta, huruvida icke en tjänsteman, som vet att han på bestämd tid skall erhålla ett visst belopp, må kunna frivilligt förskrifva detta till en fordringsegare. Det voro eljest att vägra honom en rättighet, som hvarje annan har. Då en fabrikant säljer sin tillverkning för ett kommande år, hvad gör han annat än tjänstemannen, då denne medgifver införsel i sin lön? Den åsigt har visserligen blifvit framställd, att en tjänsteman ej bör hafva skulder och följaktligen ej behöfver hafva kredit; men när en tjänsteman fått använda många år på sina studier och sedan måst tillbringa lång tid som extraordinarie, så är han ofta nödsakad att anlita krediten; och måste han göra det, bör väl icke förnekas honom att för stärkande af densamma erbjuda den enda säkerhet, som kan stå till buds. Detta är allt frågor, som väl behöfva tagas i betraktande och som göra att saken icke är så lätt afgjord. Reservanten har bland annat antydtt, att det vore väl om denna tvistefråga blefve i förväg löst. Detta skulle väl kunna vara förhållandet, om Riksdagen vore i stånd att å en sådan specialfråga egna en fullt omsorgsfull pröfning, men jag vågar, med all aktning för Riksdagen, påstå, att lagfrågor i allmänhet icke af densamma pröfvas med verklig grundlig insigt och erfarenhet. Den åsigt, som gör sig gällande vid den ena riksdagen, vidhålles alldeles icke af den andra. Såsom exempel vill jag blott erinra om frågan om den administrativa domsrätten. I nu förevarande fall tror jag i alla händelser, att det icke är till någon fördel för lagstiftningsarbetets fortskyndande, om Riksdagen uttalar sin opinion i denna specialfråga, ty antingen måste lagberedningen, om den hyser en afvikande mening, omgöra sitt verk, hvilket icke befordrar skyndsamt, eller ock, utan afseende på Riksdagens opinion, vidhålla och komma till Riksdagen med en åsigt, som står i strid med den af Riksdagen förut uttalade. Jag nämnde, att frågan icke är så lätt, som mången föreställer sig. En talare har förklaradt, att han icke hade stora anspråk på Lag-Utskottet, men då fråga endast vore om att stryka ut, ansåg han Lag-Utskottet kunna åstadkomma detta. Jag ber att få erinra, att det, som talaren vill hafva utstruket, är 7 kap. 2 § utsökningsbalken: "hafver den, som för gäld sökes, ej annat att gälda med, än årlig lön, gånge ej mer, än hälften deraf, hvarje år i betalning". Om man nu utstryker detta stadgande, hvad blefve följden? Jo den, att det icke vore förbjudet att utmäta en tjänstemans hela lön. Naturligtvis måste å andra sidan en bestämmelse finnas derom, huru mycket som deraf får gå i utmätning, så vida ej tjänstemannen skall blifva

*Upphållande
af stadgandena
rörande införsel
i tjänstemans löner.
(Forts.)*

*Upphävande
af stadgandena
rörande inför-
sel i tjenste-
mäns löner.
(Forts.)*

alldeles fri från skyldigheten att med lönen betala sina skulder, hvilket väl icke kan medgifvas, huru knappt en tjänsteman än må vara aflönad. Vi hafva ett stadgande i konkurslagen, som innehåller, att om en tjänsteman kommer under konkurs, skall pröfvas, huru mycket han skall afstå till sina kreditorer, och något dylikt bör väl sättas i stället för det ifrågavarande stadgandet. Herr Bennich har redan påpekat det felaktiga i Grefve Sparres förslag, att det afser jemväl hos enskilda personer innestående löner. Jag får vidare erinra, att om, såsom reservanten föreslagit, "gäldenärs innestående lön", ej ens om den vore förfallen, finge utmätas, så skulle det bero på honom att genom underlåtenhet att uttaga honom tillkommande belopp undanhålla den borgenären. På ofvan anförda skäl yrkar jag bifall till Utskottets hemställan.

Herr Ribbing, Sigurd: Jag skall icke upptaga Eder med att anförda de skäl i sak, som kunna tala för bifall till motionen. Dessa skäl hafva förut blifvit omnämnda, icke blott i motionen, utan äfven under diskussionen, och hafva icke heller af den sista talaren blifvit bestridda. Det enda af honom anförda skäl i sak, och hvilket jag anholder att få med några ord beröra, var, att det vore hårdt att hindra studerande, som äro fattiga och som ämna sig in på tjenstemannabanan, eller extra ordinarie tjänstemän, att styrka sin kredit genom att lemna långgifvaren den utsigt till betalning, som lagens nuvarande stadgande innebär. Jag för min del får säga, att såvidt min erfarenhet sträcker sig i afseende på fattiga studerande och unga tjänstemän, så, ehuru mången af dem behöfver taga lån, gäller det dock åtminstone såsom regel, att de, som visa ordentlighet och flit, hafva i allmänhet ingen svårighet att få hjälp af anförvandter eller välgörare, lärare o. s. v. Men dertill vill jag, enligt samma erfarenhet, lägga den anmärkning, att skuldsättningssystemet bland dem jag omnämnt bedrifves i sådan omfattning, att mycket större anledning finnes att söka vidtaga åtgärder för att hämma och inskränka det, än att bibehålla ett lagstadgande, som underlättar och uppmuntrar skuldsättningen. En inskränkning är önskvärd, sade jag, och det för de unga människens egen framtids skull, ej blott med hänsyn till inverkan af dåliga affärer på karakterens stränga rättskaffenhet, utan derjemte på det att de icke under sin blifvande embetsverksamhet må dragas med en skuldbörda, som menligt inverkar på deras krafter och på förmågan att sköta de sysslor, hvartill de bereda sig. — Hvad nu angår det formela af förevarande ärende, vid hvilket den närmast föregående ärade talaren egentligen uppehållit sig, så vill jag först säga, att jag icke det ringaste drager i tvifvel auktoriteten af hans förutsägelse om huru snart vi hafva att från lagberedningen vänta förslag till hela utsökningslagen. Må således vara att, såsom han yttrade, det finnes all sannolikhet för att utsökningslagen kommer att i sin helhet föreläggas nästa års Riksdag, så är detta dock nu icke mera än en sannolikhet, och då en fogel i handen är bättre än tio i skogen, och löften icke äro uppfyllelser, anser jag icke hans ytt-

rande i detta fall erbjuda så stor säkerhet, att deraf ensamt skulle kunna föranledas bifall till Utskottets hemställning, afstyrkande allt afseende på motionen. Han har vidare sagt, att genomförandet af den föreslagna förändringen i lagen icke är så lätt och för öfrigt icke bör ske utan i sammanhang med förändringen af utsökningslagen i dess helhet.

*Upphåfvande
af stadgandena
rörande inför-
sel i tjänste-
mäns löner.
(Forts.)*

Såsom bevis att den icke är lätt har han anført två saker. Den ena, att intet af de nu angifna förslagen till frågans lösning är tillfredsställande. Men just dertill är, har ingen hittills, så vidt jag hört, begärt, att något af dessa ovilkorligen skola antagas, utan man har endast begärt återremiss i akt och mening att få ett *bättre* förslag än något af de afgifna. Skulle nu Lag-Utskottet icke möjligen kunna åstadkomma ett sådant? Den ärade talaren sjelf har med mycken noggrannhet anført hvad som dervid borde tagas i betraktande; han är sjelf ledamot af Lag-Utskottet och då han, på sätt af hans anförande framgick, så noga satt sig in i frågan, borde man kunna ega grundad förhoppning att med hans tillhjälp och med förenade krafter utfinna ett förslag, som verkligen vore bättre än något af de nu framlagda. Han har vidare anført, att representationen visat en viss ostadighet i sina beslut angående lagfrågor, och att det händt att den en riksdag fattat ett beslut som den en påföljande ångrat, samt att dertill en sådan partiel lagstiftning som den ifrågasatta ej vore tjenlig. Men kan man icke tilltro Lag-Utskottet och Riksdagen, det förra att föreslå, och den senare att antaga något dugligt i en speciel lagfråga, då är så godt att aldrig inlåta sig på några lagstiftningsförsök alls — hvilket väl dock vore mer än hvad den ärade talaren sjelf ur sitt argument skulle vilja hafva konkluderadt. Jag vill nu komma till sjelfva det förhållande, i hvilket den fråga, som nu är före, står till utsökningslagen eller lagberedningens förväntade förslag och ett skäl, som deraf blifvit hemtadt för afslag på hvarje åtgörande i samma fråga. Antag att lagberedningen i saken redan har omfattat en viss åsigt beträffande utsökningsväsendet och dithörande lagstiftning i det hela: så frågas, om deri en rubbning skulle kunna åstadkommas genom ett bifall, under en eller annan form, till motionen? Dervid är då att märka, att ett bifall må blifva hvilket som helst i orden; i sak åter är dervid *icke* fråga om att införa en ny princip eller att få ett principiellt nytt stadgande intaget i Utsökningsbalken, utan endast om att inskränka eller borttaga en rättighet, som hittills funnits: beslutet är i sak af negativ, ej af positiv betydelse. Men ett sådant, ett utstrykande af en förut i lagen intagen speciel rätt ingriper *icke* i systemet af lagstiftningen i dess helhet, och man har icke genom ett sådant utstrykande af ett lagstadgande att befara, det man skulle framkalla många konsekvenser, som skulle störande inverka på det förslag, hvarmed lagberedningen skall framkomma.

Det är en stor och väsentlig skilnad emellan den ifrågasatta förändringen, som afser att stryka ut en rätt som finnes, och införandet af ett positivt stadgande. Under sådant förhållande kan

Upphävande
af stadgandena
rörande införsel
i tjenstemäns
löner.
(Forts.)

jag icke medgifva, att ett bifall till motionen, i dess syfte, skulle till äfventyrs kunna störande eller förvirrande inverka på lagberedningens blifvande förslag till utsökningslag. Men af samma skäl kan jag slutligen ej heller inse eller erkänna, huru genom det ifrågasatta ändringsförslaget *antagandet* af lagberedningens förslag skulle fördröjas. Tvärtom har, om Riksdagen fattar det beslut att den ifrågavarande rättigheten skall inskränkas eller utstrykas, lagberedningen åtminstone fått veta detta och kan iakttaga det vid uppgörande af sitt förslag, som följaktligen icke behöfver af Riksdagen återremitteras och dess antagande fördröjas af *det* skäl, att det i förevarande ämne ej öfverensstämde med Riksdagens åsigt.

På dessa skäl får jag för min del yrka återremiss.

Herr Nordenfelt, L.: Alltid har jag varit lifligt öfvertygad om att denna införsel i embets- och tjenstemännens löner är alldeles orimlig och jag har tillräckligt många exempel i praktiken för att önska den bort så snart som möjligt. Sju år hafva förflutit sedan 1869, då den komité, som tillsattes för utarbetande af förslag till utsökningslag, föreslog upphävande af detta stadgande, men man vet ännu icke, huru länge det kommer att dröja, innan ny lag blifver antagen af båda statsmakterna, om ock det är sannolikt, att frågan om ett eller annat år kommer på Riksdagens bord. Den värde representanten från Jönköpings län har påstått, att en embetsman verkligen skulle hafva rättighet att inteckna sin lön, på samma sätt som en fabrikant sin tillverkning. Jag vågar bestrida rättigheten af en sådan jemförelse. Embetsmannen vet ju icke om han lefver eller ännu innehar tjensten vid den tid, då den föreskrifna lönen skall uppbaras, och det är alltså ovisst om han har rätt till densamma. Den förfallna lönen må han inteckna, men den, som han ännu icke intjenat, är icke heller hans. Hvad samme värde talare för öfrigt anført har ytterligare öfvertygat mig derom, att något bör i saken nu åtgöras. Han har nemligen ifrågasatt, att embetsmännen skulle få inteckna någon mindre del af sina löner. Det synes mig då vara hög tid, att Kammaren uttalar såsom sin åsigt, att den icke vill veta af något sådant, ty staten har rätt att fordra, att embetsmännen arbeta med full maskin, då den betalar full och tillräcklig lön, och bör icke åtnöja sig med någon minskning i tjenstemännens arbetsförmåga till följd af afdrag på hans lön för andras nytta. Jag förenar mig med dem, som yrkat återremiss.

Herr Wallenberg: Herr vice ordföranden i Lag-Utskottet har låtit Kammaren förnimma, att han anser troligt att, äfven om det blir Riksdagens beslut att införsel i lön skall upphöra, ett sådant beslut ändå icke skulle vinna Kongl. sanktion. Det må vara en möjlighet, men då hvar och en här anført de motiv, han kunnat uppgifva till befordrande af det slut, hvartill han vill komma, så kan jag icke finna, att hvad den nämnde talaren anført angående Kongl. sanktion lämpar sig till *motiv* för Kammar-

rens beslut, som nu skall fattas. Gillar Kammaren att "införsel i lön" skall få fortfara, då bör Kammaren naturligtvis, hvilket den ärade talaren antydde såsom önskvärdt, i det längsta möjliga uppskjuta lösningen af denna fråga, men icke motivera detta uppskof med någon farhåga att Kongl. Maj:t skulle vägra sanktion. Gillar deremot Kammaren icke detta olämpliga bruk, då tror jag Kammaren bör säga ut sin mening och fatta ett dermed öfverensstämmande beslut. Detta anser jag vara den enda rätta gången af ärendets behandling, ty annars komma vi icke långt med vårt lagstiftningsarbete.

Den ärade talaren har uppställt den åsigt, att "det är förkastligt att delvis lösa frågor". Jag anser det alldeles nödvändigt att i möjligaste måtto förenkla frågorna, och det gör man, då man fränskiljer hvad som kan utsorteras. Det är klart, att om fråga vore att få en lagbestämmelse i stället, som skulle blifva af mer eller mindre varaktig natur, då vore det riktigt hvad han sagt, att frågorna borde behandlas i sammanhang med utsökningsväsendet, men då fråga icke är om att sätta något i stället för den gällande författningen, utan endast att borttaga ett föräldratt stadgande, tror jag det är klokt att delvis borttaga hvad som kan borttagas för att förenkla frågorna och underlätta lagstiftningsarbetet.

Den ärade talaren har framkastat en tanke, den att han möjligen skulle vara med om att den *tvungna* införseln i lön upphörde, men att deremot införsel i lön med läntagarens begifvande skulle fortfarande kunna ega rum. Det gläder mig att hans åsikter äro så långt framskridna. Jag ber likväl att få fästa hans uppmärksamhet derpå, att skillnaden mellan den tvungna och den medgifna införseln i lön är ringa. Har en tjänsteman kommit derhän, att han börjat för sina behof anlita afkastningen af sin framtida verksamhet, då kommer han nog äfven derhän, att han medgifver införsel i sin lön till säkerhet för en så beskaffad skuldsättning. Det är mycket litet, som skiljer dem emellan, och det är blott derföre, som jag anser det vara af största vigt att få bort all rättighet att medgifva införsel i lön, emedan detta kommer att betrygga tjänstemännens ställning och gifva dem bättre anseende.

Hvad som anförts ur konkurslagen anser jag som en beklaglig företeelse. Det är en bedröflig omständighet, att tjänstemän kunna ligga under konkurs utan att lemna tjänsten. Det fans en tid, då det ansågs ovilkorligt nödvändigt att lemna tjänsten då man kom på obestånd, men så är det icke nu. Men den omständigheten, att någon särskild bestämmelse bör gifvas, för den händelse tjänsteman råkar i konkurs, är en helt annan fråga och icke så nära beslägtad med den nu föreliggande, som endast gäller, huruvida man fortfarande skall kunna medgifva rättighet till införsel i lön eller in-teckning i något, som icke ännu är den tjänstemandes tillhörighet.

Det antyddes vidare af talaren, att förslag till utsökningslag blir färdigt nästa år. Då är jag frestad att fråga, huru vet han det? Ty om det vore säkert, hade man väl icke underlåtit derom

*Upphävande
af stadgandena
rörande inför-
sel i tjänste-
mäns löner.
(Forts.)*

Upphäfvan-
de af stadgandena
rörande införsel
i tjänstemäns löner.
(Forts.)

lemna officiell uppgift. Jag kan upplysa, att ett förslag till ut-
sökningslag var färdigt för fem år sedan och ett annat för två år
sedan, då lagbyrån afträdde. Men när härnäst något förslag
blir färdigt kan väl ingen veta, då det endast erfordras ombyte
af en ledamot i nya lagberedningen för att man kanhända skall
börja om igen och sålunda fortfara att välta på denna sisyfi-sten,
och just i den omständigheten, att talaren ville låta i författning-
en kvarstå rättigheten till införsel i lön, så vida låntagaren med-
gifver det, ser jag en fara för en ny omarbetning af lagen om
utsökningsväsendet och en nödvändighet för denna Kammare att
nu tydligt uttala sig i frågan, ty annars kunde hända att, om
hans åsigt gjorde sig gällande, man finge vänta på upphäfvandet
af förordningen om införsel i lön i ytterligare sju år. Jag an-
håller fortfarande om återremiss.

Herr Asplund: Jag skall icke inlåta mig på sjelfva hufvud-
saken, icke, såsom en och annan af dem, som instämt med reser-
vanterne, på frågan, huruvida det må anses lämpligt att borttaga
det stadgande om införsel i tjänstemännens löner, som för när-
varande finnes i vår lag; ty jag föreställer mig att detta nu icke är
det väsentliga föremålet för debatten, utan att frågan gäller: skall
Riksdagen taga detta ärende i hufvudsakligt öfvervägande eller
skall den af samma skäl som år 1869 äfven nu undanskjutas?
Redan vid sistnämnda års riksdag väcktes af den ärade talare,
som nyss hade ordet, en motion i samma ämne, men på hemstäl-
lan af Lag-Utskottet beslöt Riksdagen att icke ingå i en när-
mare pröfning af frågan utan förklarade, att motionen icke kunde
föranleda till någon dess åtgärd, af det enkla skäl, att frågan
egde sammanhang med andra till utsökningsbalken hörande ären-
den, för hvilkas behandling en särskild komité blifvit tillsatt och
att man icke ville företaga den frågan lösryckt ur sitt sammanhang.
Om detta kunde gälla såsom motiv år 1869, då man icke hade
någon visshet eller ens den ringaste aning om, huru snart den
stora frågan om utsökningslagarne skulle komma före, måste nöd-
värdigt samma motiv med än större kraft gälla i närvarande
stund, då vi med en viss trygghet kunna förvänta, att denna fråga
i sin helhet nästa år kommer under Riksdagens behandling. Det
torde vara känt att, sedan den komité, som först hade frågan
om händer, framlagt ett förslag, detsamma blifvit remitteradt till
nya lagberedningen, som är sysselsatt med dess omarbetande och
reviderande. Enligt min åsigt torde det alltså vara ännu mera
olämpligt nu än tillföre att lösrycka denna fråga ur sitt sam-
manhang. En ärad talare, som reserverat sig mot Utskottets be-
slut, har sagt, att ett dylikt lösryckande vore skadligt endast
då fråga vore om en positiv lagstiftning; den nu ifrågasatta åtgärden
vore deremot endast någonting negativt, afsåg allenast att
ur det stora sammanhanget af utsökningslagarne rycka bort ett
stadgande. Jag vill i anledning häraf hemställa, huruvida icke
ett sådant utstryckande af ett särskildt stadgande ofta kan med-
föra samma verkan som insättandet af ett positivt lagbud. Den

förste ärade talaren, hvilken försvarade det väckta förslaget, har redan så tillräckligt behandlat frågan om hvilken betydelse ett sådant utslutande af ett särskildt stadgande må kunna ega, att jag icke anser mig behöfva derom vidare yttra mig.

Den reservant, på hvilken jag nyss antydde, har yttrat, att det vore ganska nyttigt, om Riksdagen i denna fråga uttalade sin åsigt, så att denna kunde blifva för lagberedningen känd och möjligen af densamma iakttagen. Ja, det vore ganska möjligt att så komme att ske, om nemligen lagberedningen delade Riksdagens åsigt; ty jag tror icke, att lagberedningen biträder ett beslut endast därför att detsamma är Riksdagens, utan har lagberedningen goda grunder för en afvikande mening, är densamma nog sjelfständig att framhålla dessa för Kongl. Maj:t; och då torde det hända, att Kongl. Maj:t finner lagberedningens grunder bättre än Riksdagens. Detta hafva vi sett förut; men det vore ej nyttigt att upprepa de fall, då Riksdagen i en speciel fråga rörande en viss del af lagstiftningen uttalar en åsigt, som den sedermera, då frågan i sitt sammanhang kommer att behandlas, måste frångå. Det hastar icke så mycket med afgörandet af denna fråga, att vi icke kunna vänta och gifva oss till tåls ännu ett år.

Jag skulle väl kunna till besvarande upptaga åtskilligt af hvad den sist ärade talaren vidare anfört, äfvensom beröra ett af vice ordföranden inom Lag-Utskottet påpekadt missförhållande, men jag anser det icke för närvarande vara nödvändigt, utan inskränker mig till att instämma med dem, som yrkat bifall till Lag-Utskottets förslag.

Herr von Gegerfelt: Jag ber att med några ord få bemöta talaren näst före den siste. Han begärde bevis för min förmodan, att det mål man här åsyftade skulle vinnas snabbare och säkrare, om den ifrågasatta lagförändringen behandlades i samband med utsköningslagarne i deras helhet, hvilken fråga troligen om icke så lång tid skulle föreläggas till afgörande, än om den nu särskildt utbrötes ur sitt sammanhang med dem, och rigtade mot mig den bekanta frågan till väderflöjeln: "huru vet han det". Jag anhåller få erinra om den erfarenheten som vunnits rörande svårigheten för Lag-Utskottet att, vid uppgörande af sina förslag, tillrödsställa allas kritiska åsikter. Ty värr har äfven behandlingen af det föregående betänkandet ytterligare gifvit exempel på svårigheten att i den gamla texten inpassa nya lagstadganden. Jag vill fästa uppmärksamheten på, att allt sedan vårt lagverk började att utgöra föremål för omarbetning man funnit, att något resultat icke kunnat vinnas derigenom, att hvar och en satt sin lilla lapp på de brister, han lyckats upptäcka och ansett vara de viktigaste, samt att denna Kammare strängt hållit på den princip att afslå alla motioner, som haft en sådan syftning. Undantag från denna regel har skett, så vidt jag mins nu, endast en gång, nemligen i fråga om dikningslagen. Lag-Utskottet använde ganska mycken tid på vidsträckta undersökningar och inhemtande af upplysningar; ämnet berörde ock ett allmänt behof, som var mera fristående.

Upphåfvande af stadgandena rörande införsel i tjänstemäns löner.

(Forts.)

*Upphåfvande
af stadsgändens
rörande inför-
sel i tjenste-
mäns löner.
(Forts.)*

Högsta Domstolen fann likväl detsamma hänga tillsammans med andra frågor och icke kunna från dem lösryckas; och Kongl. Maj:t remitterade förslaget till lagberedningen, der det ännu ligger. Jag betviflar högeligen, att det i förevarande fall skall lända till mera gagn för saken att rycka en speciel fråga ur sammanhanget med öfriga stadsganden och särskildt afgöra densamma; erfarenheten har visat, att det bästa sättet är att gifva sig till tåls, fastän detta må hända icke har sig så lätt i följd af vår kända karakter att vara en "trög nation, full af hetsigheter."

En talare antydde, att här endast gälde att utstryka ett stadgande och att detta väl vore ganska lätt; jag åter anser mig hafva i mitt föregående anförande visat, att detta icke låter sig göra, med mindre man sätter något annat i stället. Jag anser denna frågas afgörande erfordra ganska mycken öfverläggning för bedömande af hvad i detta hänseende är det rätta. Jag anhåller dock härvid att få betona, att det hufvudsakligaste skäl, hvarför jag motsätter mig den ifrågasatta lagstiftningsåtgärden, är min åsigt om vigten deraf att Riksdagen ej må frångå sin ofvannämnda princip.

Grefve Mörner, J. O.: Man bör i allmänhet, då fråga är om lagstiftning, fästa en särskild vikt vid, om en ifrågasatt förändring i en lag är af större omfattning, så att den ingriper i det stora hela, i samhällets allmänna förhållanden, eller om den afser ett visst specielt fall, en särskild klass af medborgare. Är det förra händelsen, bör man vara ytterst försiktig, och förändringarne böra ej ske utan ett ytterst noggrant skärskådande af lagverket i dess helhet. I fråga åter om det andra slaget behöfver man icke i lika hög grad iakttaga varsamhet vid verkställande af förändringar, ty dessa afse der endast mindre, partiela eller mera fristående lagstadganden, hvilka, såsom väl icke lär kunna förnekas, i stort antal finnas i hvarje större lagkomplex och således äfven i utsökningsbalken; och en sådan partiel lagförändring kan ofta, långt ifrån att skada, snarare, då den en gång verkstälts, gagneligt inverka vid förändring af lagkomplexen i dess helhet. Och ingalunda kommer, enligt mitt förmenande, den här ifrågasatta partiela förändringen att på något sätt lägga hinder i vägen för omarbetandet af utsökningsbalken i dess helhet, och förändringen skulle icke innehålla annat än ett afhjelpande af något, som de, hvilka ifrigt önska en dylik omarbetning, anse såsom ett ondt, men hvars undanröjdande man icke ansett lämpligt uppskjuta i afvaktan på det stora lagstiftningsarbetets fullbordande. Då den nu ifrågasatta förändringen endast afser borttagande af rättigheten för tjenstemän att bevilja införsel i sina löner eller tvånget för dem att medgifva sådan införsel, frågar jag, hvilket rimligt skäl må kunna åberopas för bibehållande af ett sådant stadgande. Man har i sådant afseende anställt en jämförelse mellan embetsmännen samt fabrikanter och andra näringsidkare. Detta håller likväl icke streck, ty en fabrikant, som börjat sin verksamhet, kan, derest han icke drabbas af alldeles oförutsedda olyckor, såsom

vattuflöden, eldsvåda m. m., i hvilka fall han dock vanligtvis kan skydda sig genom försäkring, påräkna afkastning af sin egendom och sitt arbete under en längre tid, och han pantförskrifver icke annat än hvad hans fordringsägare verkligen kan ega eller taga i besittning. Embetsmannen deremot pantsätter icke hvad han själf eger, utan hvad som tillhör en annan; och jag hemställer, huruvida icke redan denna omständighet talar kraftigt mot bibehållande af ifrågavarande stadgande.

Upphäfande af stadgandena rörande införsel i tjenstemäns löner.
(Forts.)

I hvad en af reservanterne inom Utskottet, Grefve Sparre, yttrat, skulle jag instämma, om han icke inblandat frågan om i enskild tjenst anstälde personers förhållande, men då så skett anser jag det vara klokare att genom en återremiss sätta Utskottet i stånd att åstadkomma förslag till ett mera tillfredsställande stadgande. Jag kan icke i allo dela den af en talare här uttryckta åsigt, som ej var den mest smickrande för Utskottet; dess förmåga må visserligen vara ganska riuga, men något torde det dock kunna åstadkomma, helst om Utskottet, sedan Riksdagens önskan angående rigtningen af ifrågavarande lagförändring blifvit bekant, beredes tillfälle att ännu en gång få göra ett försök. Man har äfven sagt, att det i alla händelser icke torde dröja länge innan denna fråga blir afgjord, enär nu pågående arbete för åstadkommande af en ny utsökningslag snart nått sin fullbordan. Men jag frågar: hvem svarar mig för det? Jag tror icke, att detta är så nära förestående, ty en lagstiftningsåtgärd af så stor vikt som utarbetande af en ny lagcodex måste vidtagas med den största omsorg, och jag kan icke föreställa mig, att Kongl. Maj:t kan undvika att öfver det framlagda förslaget inhemta yttrande af så väl Högsta Domstolen som hofrätterna, och jag skulle anse att till och med Kongl. Maj:ts Befallningshafvande borde yttra sig i en sådan angelägenhet; men ifrågavarande lagarbete har ej ens, så vidt jag har mig bekant, hunnit så långt, att det ännu kommit ur lagberedningens händer. Det finnes alltså, enligt min åsigt, intet skäl att uppskjuta vidtagandet af den föreslagna mindre, partiella lagförändringen.

En talare har yttrat, att Riksdagen endast en gång förut skulle hafva afvikit från det vanliga förfaringssättet att under förhållanden, likartade med de nuvarande, helt enkelt afslå väckta förslag om lagförändringar. En närmare granskning af Riksdagens föregående verksamhet skall dock gifva vid handen, att smärre lagförändringar blifvit af Riksdagen vidtagna, såsom t. ex. i giftermålsbalken i fråga om gift kvinnas rätt i bo, då Riksdagen antog den föreslagna förändringen, samt i byggningabalken, hvilken vid åtskilliga tillfällen blifvit af Riksdagen tummad, utan att dervid framhållits, att ett sådant förfarande icke vore öfverensstämmande med vedertagen praxis; det har egt rum förut och, jag är öfvertygad derom, skall förekomma ännu många gånger.

Mot den nu ifrågavarande förändringen anför man, att den är olämplig, bland annat därför, att den skadar embetsmännens kredit. Det gör den ej! Den kredit de hafva få de fortfarande. Om nemligen en embetsman är hederlig, kan han afgifva sitt löfte att betala och blifva trodd på det. Nu säger man deremot: embets-

*Upphäfande
af stadgandena
rörande infö-
rel i tjänste-
mäns löner.
(Forts.)*

männen måtte icke vara hederligt folk, då på dem måste läggas särskild kapson, då de genom särskilda, kraftiga föreskrifter måste tillförbindas att fullgöra hvad en hvar, som vill räknas för hederlig, måste anse såsom sin pligt att iakttaga. Jag kan således icke finna annat, än att en förändring af ifrågavarande stadgande skulle vara nyttig; och förenar mig af sådan anledning med dem, som yrka återremiss.

Friherre Åkerhielm: Då jag i Utskottet deltagit i behandlingen af denna fråga och då jag der icke funnit skäl anförda, som kunde förmå mig att tillstyrka bifall till motionen, ber jag att få nämna att, ehuruval jag erkänner, att de ord, som här till förmån för motionen yttrats af talare, hvilka ega lång erfarenhet af ifrågavarande förhållanden, måste väga tungt, jag dock hyser någon tvekan, huruvida det kan vara möjligt för Lag-Utskottet att med anledning af motionen åstadkomma en sådan lösning af frågan, att Kammaren kan med densamma vara belåten. Jag hör visserligen, att bland våra tjänstemän det sorgliga förhållande är allmännare än hvad jag föreställt mig, att nemligen de lemna säkerhet i sina löner för de skulder de ådragit sig, och att följaktligen staten förlorar den arbetsprodukt, staten eger rätt att fordra, derigenom att dylika tjänstemän icke kunna anses odeladt egna sin tid åt statens tjänst. Jag bestrider icke detta, men jag ber att få fästa uppmärksamheten på ett annat förhållande, som icke torde böra lemnas ur sigte, att nemligen tjänstemän, som icke kunna erbjuda en sådan säkerhet, som den ifrågavarande, möjligen komma att stå i sämre ställning än om de kunde erbjuda en sådan, samt att man således genom den ifrågasatta lagförändringen förflyttar dem, som man säger, ur askan i elden. Missbruk, som på grund af ett lagstadgande uppstå, böra icke föranleda dertill att man slår in på en alldeles motsatt åsigt. Med anledning af hvad jag nu haft äran anföra får jag vördsamt hemställa, om det kan vara skäl att ålägga Lag-Utskottet ett arbete, som det säkerligen skall söka fullgöra, men af hvilket jag tror icke något resultat kan vinnas.

Jag vill slutligen tillägga, att då Riksdagen, som önskat en lagberedning, fått en sådan, hvilkens arbeten alltjemt fortgå, anser jag det för dessa arbetens lugna och jemna fortgång vara nödvändigt, att lagberedningen får arbeta i fred och ro, utan att då och då erhålla tillfälliga instruktioner af Riksdagen. Äfven af detta skäl tror jag det vore lyckligt, om man icke beslöt en återremiss utan lät Utskottets betänkande gå igenom.

Sedan öfverläggningen härefter förklarats slutad samt Herr Grefven och Talmannen upptagit de derunder gjorda yrkanden å dels bifall till Lag-Utskottets förevarande utlåtande och dels återremiss deraf, framstälde Herr Grefven och Talmannen först propositionen på bifall till utlåtandet, hvarvid svarades många nej, blandade med ja, och sedermera propositionen på återremiss deraf, då svaren utföllo med många ja, blandade med nej, och förklarades ja nu hafva varit öfvervägande.

Herr von Gegerfelt begärde votering.

Uppsattes, justerades och anslogs följande voteringsproposition:
 "Den, som bifaller Lagutskottets utlåtande N:o 6, röstar

Ja;

Den, det ej vill, röstar

Nej;

Vinner nej, återförvisas utlåtandet".

Omröstningen företogs, och vid dess slut befunnos rösterna hafva utfallit sålunda:

Ja — 36.

Nej — 50.

Föredrogs å nyo Banko-Utskottets den 16 och 17 dennes bordlagda memorial N:o 2, angående verkställd granskning af Riksbankens tillstånd och förvaltning. *Granskning af Riksbankens förvaltning.*

Herr Wallenberg: Långt ifrån att vilja yrka något annat än bifall till hvad Utskottet föreslagit i afseende på beviljandet af full decharge, anser jag mig likväl böra beröra några uppgifter, som förekomma i den motivering Utskottet framlagt.

På sidan 4 förekommer en relation om att bankofullmäktige träffat öfverenskommelse med en bankinrättning i Köpenhamn om att derstädes till *pari* invexla Riksbankens sedlar, i sammanhang hvarmed Utskottet yttrar:

"Tillförene har Riksbanken dragit försorg om invexling i Danmark af ej blott Riksbankens utan äfven enskilda svenska bankers sedlar, men numera, sedan ny lag för de enskilda bankerna utfärdats, hafva fullmäktige ansett sig sakna all anledning till sådan åtgärd för andra sedlar än Riksbankens."

Jag tror för min del, att en så enkel och obetydlig åtgärd, som att Riksbanken träffat aftal med en bankinrättning i Köpenhamn om att, till undvikande af remissor af guld fram och tillbaka, invexla Riksbankens sedlar till *pari*, *icke* varit förtjent af att förekomma i detta Banko-Utskottets betänkande. Hvad invexling af enskilda bankernas sedlar angår, så sakna fullmäktige anledning att dermed taga befattning.

På sidan 2 talas det om "täckningen af utländsk skuld" och det synes tydligen, att det föresvärfvat Utskottet något om blankotrasseringar, detta gamla spöke, som skrämmar åtskilliga och som frammanas af andra litet emellan. Men bland svårigheterna för Riksbanken, om hvilka i betänkandet upplyses, har Utskottet glömt att nämna, att vi hafva omkring tjugu millioner kronor att betala i form af annuiteter till utlandet. Det är en omständighet, som förtjent plats i Utskottets relation. I sammanhang härmed vill jag fästa uppmärksamheten på hvad som på sidan 3 talas om

Granskning af
Riksbankens
förvaltning.
(Forts.)

det nya lånet i tyska riksmark, hvarå inbetalningarne indragits genom Riksbanken "och hvilket icke obetydligt bidrog till tillfredsställande af behovet å denna alltid mycket efterfrågade valuta". Det tror jag nog, att när man sätter sig i skuld, får man en kassatillgång för tillfället, men jag tager mig här af skäligen anledning att fästa uppmärksamheten på, att nya lån för hvarje år komma att medföra en häftig oscillation i vår penningmarknad, som icke är nyttig eller önskvärd, allraminst för Riksbanken.

Det har i betänkandet blifvit vidrördt, att under vårmånaderna tillgången å vaxlar ökades, men att Riksbanken för att hindra guldutströmning till Tyskland "nedsatte kursen å tyska riksmark till icke obetydligt *under pari*". Jag är icke nog lycklig att med noteringar för hvarje börsdag kunna angifva *om* en sådan nedsättning skett, men har den inträffat, har det varit ett sådant undantagsfall, att det icke står i någon jemförelse med den vanliga kursen, som Riksbanken håller *öfver pari*.

Jag ber att få fästa uppmärksamheten på att försäljning af korta vaxlar utaf Riksbanken på utlandet är ingenting annat än ett medel att undvika invexling af egna banksedlar mot guld, hvilket åter blott är en skyldighet för Riksbanken, som det åligger att med mynt invexla sina egna banksedlar, som äro myntrepresentativ. Det är således klart och tydligt, att när Riksbanken håller hög kurs, blir följden att guld måste utgå, men när kursen hålles vid *pari*, befattar sig säkerligen ingen med att begära guld, då man kan få ett så beqvämt betalningsmedel som vaxlar.

Det ligger således i Riksbankens intresse att hålla korta kursen, så att inga häftiga fluktuationer deri inträffa, och det synes mig också, som om Riksbanken i allmänhet icke afvikit från ett sådant förfaringsätt.

Det heter på sidan 3:

"Redan i Juni månad hade också Riksbanken förskaffat sig en kassakredit i London, och under följande månader inleddes underhandlingar om en mera betydande sådan, för den händelse att äfven under hösten ogynnsamma handelskonjunkturer skulle göra en dylik kredit behöflig". Och längre fram säges det, att när det nya lånet inströmmade och exporten tilltog, fick Riksbanken tillfälle att stärka sin ställning så, att den kunde betala ett i London upptaget lån af 160,000 pund sterling och dessutom till årets slut förse sig med betydlig vaxelportfölj.

Emot detta är ingen anmärkning att göra, ty allt detta är den naturligaste sak i verlden, men jag vill blott påpeka, att här är på ett uppenbarligt sätt framställt, att *sjelfva Riksbanken behöft begagna kredit i utlandet!* Det behöfver hvarje bankinrättning, och de enskilda bankerna samt kreditaktiebolagen behöfva det så mycket mer, som de icke kunna påräkna att eventuellt stödjä sig på någon centralbank inom landet, ty Riksbanken har icke till åliggande att vara centralbank i landet. Men då den icke anser sig behöfva ikläda sig några förpligtelser i det afseendet, så torde det icke heller kunna anses berättigadt för bankofullmäktige att utöfva ett slags förmynderskap för andra institutioner och att

vidtaga åtgärder, som vittna om ogillande af andra bankinrättningsars sätt att sköta sig. Vill Riksbanken icke vidkännas en centralbanks skyldigheter, så torde den icke heller böra tillvälla sig en centralbanks befogenhet att utöfva förmynderskap öfver allmänna rörelsen. Denna kan fördraga detta gerna af en centralbank, som stödjer densamma. Men då förhållandena här äro helt annorlunda, och då Riksbanken endast afser sina egna intressen, så synes mig att Riksbanken icke borde vid vaxelköp fästa sig vid något annat än vaxlarnes godhet, d. v. s. deras egenskap att blifva å förfallodagen betalda. Att Riksbanken efter olika grunder klassificerar de vaxlar, som utbjudas och af Riksbanken inköpas, är olämpligt, ty anses vaxeln god och är Riksbanken sinnad köpa sådan valuta, då behöfver köparen icke taga i öfvervägande om vaxeln är dragen emot en kredit eller emot en fordran i utlandet. När bankofullmäktige beslutat sig att exempelvis i sina vaxelköp betala en viss procent lägre för en viss kategori vaxlar i utländskt mynt, hvarföre löpa de då risken att köpa så beskaffade papper. Att svenska bankinrättningar hafva behof af utländska krediter derom bör föreliggande Banko-Utskottets betänkande hafva öfvertygat alla. Ty deruti upplyses, att Riksbanken begagnat pund sterling 160,000 utländsk kredit samt öppnat underhandlingar om ännu mycket större försträckningar. Hvad som är nödvändigt för Riksbanken är i ännu högre grad nödvändigt för mindre bankinrättningar så länge ingen centralbank finnes inom landet. För öfrigt anser jag det vara en lycka för landet att dessa bankinrättningar hafva utländska krediter, ty derigenom hafva många enskilda köpmän och industriidkare blifvit befriade från de förut outhärliga utländska krediterna. Det är säkert, att bankinrättningarna gent emot utlandet betinga sig vida bättre vilkor, än hvad enskilda affärsmän kunna göra.

Ut betänkandet förekommer vidare en beskrifning på den tid som förflutit, och det heter då, bland annat: "genom diskontering af vaxlar ur portföljen *lyckades* dock Riksbanken bibehålla fonder i utlandet, tillräckliga att möta vaxelefterfrågan utan någon afsevärd förminskning af metalliska kassan". Med andra ord, för att undvika guldutvexling stälde sig Riksbanken så, att den kunde sälja korta vaxlar i utländskt mynt.

Riksbanken har härutinnan blifvit skött väl och oklanderligt, men då det som förekommit icke varit annat än vidtagandet af nödiga åtgärder för att kunna fullgöra åliggandet att med guld invexla sina banksedlar, så kan jag icke förstå, hvarför Utskottet begagnat ett så starkt uttryck som att Riksbanken "*lyckades*", alldeles som om den varit i nöd och derur *lyckats* undkomma. Skånes enskilda bank, som har ungefär trettio tre procent i jämförelse med Riksbankens utelöpande banksedlar, och som icke i samma proportion förfogar öfver de resurser, som stå Riksbanken tillbuds, har jag aldrig hört någon hvarken beklaga eller prisa derföre att Skånes enskilda bank vidtagit nödiga åtgärder för invexling af sina banksedlar eller för att helt enkelt honorera sina förbindelser. Skånes enskilda bank har dock ett läge i en gräns-

*Granskning af
Riksbankens
förvaltning.
(Forts.)*

Granskning af ort, der beröringen med utlandet är högst betydlig och der det
Riksbankens följaktligen erfordras mycken vaksamhet.
förrättning.
(Forts.)

Uti betänkandet finnes följande uppgift: Riksbanken "mötte det nya året 1875 med en metallisk kassa af något öfver 26,000,000, deraf omkring 15,700,000 i guld och 10 1/2 millioner i silfver". Vidare omförmåles, att tillgångarne nedgingo, och riktigt nog hade Riksbanken den 31 December 1875 endast 10,625,000 kronor i guld. Men om man tager i betraktande, att andra bankinrättningar, som den sista December 1874 innehade mycket ringa guld, deremot den 31 December 1875 innehade: de enskilda bankerna 8,943,000 aktiebankerna och kreditbolagen 266,000 i guld 9,209,000 kr.

Så var tillgången på guld således vid 1875 års slut öfver tre millioner kronor mera hos alla bankinrättningar än vid årets början, och dertill kommer, att genom den jemnt fortgående utväxlingen af guld torde totalbeloppet, som finnes i allmänhetens händer, icke vara så litet som man föreställer sig. När man vill göra sig en föreställning om våra förhållanden till utlandet, bör man icke grunda detta på en enstaka uppgift om guldtillgången på ett ställe.

Af hvad jag nu anfört finnes ingenting som hindrar mig att instämna med Utskottet i dess förslag om full decharge för herrar bankofullmäktige för deras förvaltning af Riksbanken under det nyss förflutna året.

Herr Ekman, Johan Jacob: Då den siste ärade talaren i sitt nu afgifna yttrande icke anfört något, som kan läggas bankofullmäktige till last och icke heller mot Utskottet anmärkt något annat än att, enligt hans åsigt, ett och annat yttrande i förevarande memorial dels kunnat utelemnas, dels på annat sätt framställas, så har jag, som för min del äfven tillstyrker full ansvarsfrihet för bankofullmäktige, blott att nämna, att hvar och en, som deltagit uti uppsättandet af dylika dechargebetänkanden torde känna till, att, vid fråga om hvilka förhållanden särskildt böra i betänkandet omnämnas, skiljaktiga åsigter vanligen göra sig gällande, utan att man likväl, i fall man ej lyckas göra sin egen åsigt gällande, anser sig böra emot det fattade beslutet inlägga reservation, enär hvad som omnämnes dock ej är annat än sådant, som verkligen förefallit. Förhållandet har ock varit, att Första Kammarrens ledamöter i Utskottet velat ur betänkandet utesluta åtskilliga yttranden, som den siste talaren vidrörde, men genom votering, dervid rösterna varit nära lika delade, har blifvit bestämmt, att dessa yttranden skulle intagas.

Medan jag har ordet, ber jag att få yttra mig något i afseende på den särskilda mening vice ordföranden i Banko-Utskottet anfört rörande uppgifterna om de särskilda afdelningskontorens inkomster. Jag är långt ifrån att vilja bestrida dessa uppgifters fulla sanningsenlighet, då man blott och bart håller sig till *lånerörelsen*, men orsaken till att Utskottet ansåg att icke något borde uti ifrågavarande afseende intagas i betänkandet var den att, om det antyddes för Riksdagen att vid ett och annat af kontoren

mindre inkomst uppkommit, skulle detta kunna tolkas så, som styrelsen derstädes skött sig mindre väl. Så är likväl säkerligen icke förhållandet, utan har den mindre inkomsten berott på omständigheter, som icke kunnat förekommas. Reservanten omnämner, att dylik redogörelse lem nades Riksdagen förlidet år. Detta är sant, men det skedde icke uti det betänkande, som motsvarar det föreliggande, utan i ett, som afsåg att afstyrka en motion om inrättande af ett nytt afdelningskontor i landsorten. Man bör äfven taga i betraktande, att dessa kontor gagna på annat sätt än genom sin lånerörelse. Det i Göteborg t. ex. besörjer en del af vexelköpen, och ehuru förtjensten derpå, om sådan verkligen förekommer, räknas till hufvudkontoret, har den dock uppkommit genom afdelningskontorets biträde. Kontoren i Göteborg och Malmö besörja jemväl mottagande och utsändande af metallisk valuta. För öfrigt har jag icke föreställt mig, att afdelningskontorens hufvudsakliga bestämmelse är att bereda Riksbanken vinst, utan fastmera att underhjälpa den allmänna rörelsen.

*Granskning af
Riksbankens
förvaltning.
(Forts.)*

Öfverläggningen förklarades slutad, och memorialet bifölls.

Föredrogos å nyo och biföllos Lag-Utskottets den 16 och 17 dennes bordlagda utlåtanden:

N:o 7, i anledning af väckt förslag om upphäfvande af 45 § i 14 Kap. Strafflagen;

N:o 8, i anledning af väckta förslag om skärpning af stadgad påföljd för förfallolöst uteblifvande af part och vittne vid under rätt; och

N:o 9, i anledning af väckt förslag om upphäfvande af frälse-räntegares lösningsrätt vid försäljning af skattefrälse- och frälse-skattehemman.

Anmäldes och bordlades Lag-Utskottets utlåtanden:

N:o 10, i anledning af väckt förslag angående skrifvelse till Kongl. Maj:t med anhållan om utredning af de lagstiftningsåtgärder, hvilka kunna och böra vidtagas mot anledningar till olyckor till sjös;

N:o 11, i anledning af väckt förslag angående skrifvelse till Kongl. Maj:t om vidtagande af åtgärder för utfärdande af en fullständig handelslagbok för Sverige; och

N:o 12, i anledning af Kongl. Maj:ts nådiga proposition med förslag till förordning angående eganderätt till skrift.

Lördagen den 19 Februari.

Sedan Kammaren, uppå Herr Grefven och Talmannens hemställen, beslutit, att Lag-Utskottets i dag bordlagda utlåtanden skulle å föredragningslistan till nästa sammanträde uppföras näst efter de bordlagda Kongl. propositionerna, åtskildes Kammaren kl. 2 e. m.

In fidem
O. Brakel.